

ARTICLE INFO

Received: 15th September 2021
Accepted: 20th September 2021
Online: 25th September 2021

KEY WORDS

Olympics, weight class in boxing, rules of battle, ring, leather gloves, boxing kings

ABOUT THE ORIGIN OF BOXING SPORTS AND THE OPPORTUNITIES CREATED IN OUR COUNTRY

Umbarov Jurakul Musayevich

Termez State University of Physical Education and
Senior Lecturer at the Department of Sports Games

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5527926>

ABSTRACT

The history of the origin of boxing and its prestige among the Olympic Games. risida. The first steps in professional boxing.

BOKS SPORT TURNING KELIB CHIQISHI VA YURTIMIZDAGI YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR TO`G`RISIDA

Umbarov Jo`raqul Musayevich

Termiz Davlat universitetining Jismoniy tarbiya va sport o`yinlar kafedrasida katta o`qituvchi

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 15-sentabr 2021
Ma`qullandi: 20- sentabr 2021
Chop etildi: 25- sentabr 2021

KALIT SO`ZLAR

Olimpiada, boksdagi vazn toifalanishi, jang qoidalari, ring, charm qo`lqop, boks qirollari

ANNOTATSIYA

Boks sport turning kelib chiqish tarixi hamda olimpiada o`yinlar orasidagi obro`yi. Dunyo miqyosidagi sport turlaridan bo`lmish boks yo`nalishining yurtimizdagi tutgan o`rni hamda jahondagi o`zbek o`g`lonlarining o`rnashgan shohsupalari to`g`risida. Professional boks sportiga qo`yilgan ilk qadamlar.

Boks, inglizcha box —mushtlash, ikki raqibning sirti charm, ichi yumshoq qoplamali qo`lqoplarda qoida asosida yakkamayakka mushtlashish musobaqasi

sanaladi. Boks tarixi miloddan avvalgi davrda Misr va Bobilda uyushtirilgan yakkamayakka mushtlashish musobaqalariga borib taqaladi. Yunoniston

qad. Olimpiya o'yinlari dasturida ham shunday musobaqalar bo'lgan. Zamonaviy boks vatani Angliya bo'lib XVI asrlarga borib taqaladi. Boksning dastlabki qoidalari shu mamlakatda qabul qilingan. Xalqaro havaskor bokschilar assotsiatsiyasiga 160 mamlakat a'zo bo'lgan bo'lib bu ko'rsatgich 1999-yilga borib taqaladi. Boks 1904-yildan Olimpiya o'yinlari dasturiga kiritilgan, 1974-yildan jahon chempionati, 1979 yildan jahon kubogi musobaqalari o'tkazib kelinadi.

Boks musobaqasi arqonlar bilan o'ralgan 6x6 m o'lchamli supada o'tkaziladi. Supa bu hammamiz bilgan ring sanaladi. Bokschilar og'irligi 270 g ya'ni 10 unsiya og'irlikdagi qo'lqoplardan foydalanishadi. Musobaqa 2 daqiqadan 4 raund davom etadi. Raundlar orasida 1 daqiqadan tanaffus beriladi. Musobaqa vaqtida raqib yiqilganda, hakam kurashni to'xtatgandan keyin, shuningdek beldan pastga, boshtananing orqa qismiga zarb berish mumkin emas degan so'zlarni jangchilarning qulog'iga quyub qo'yadi. Ringdagi hakam (referi) musobaqani boshqaradi, ring atrofida 5 nafar hakam berilgan aniq zarbalarni hisoblab boradi. Natijada ko'p ochko ya'ni xol to'plagan bokschi g'olib deb topiladi. Zarb ta'sirida garangsiragan (nokdaun) holatga tushgan bokschining o'ziga kelishi uchun referi kurashni vaqtincha to'xtatadi va hisob ochadi. 10 soniya vaqt ichida u kurashga tayyor ekanini bildirmasa referi uni nokaut bo'lgan, yengilgan deb hisoblaydi. Tomonlardan biri raqibini nokaut qilsa, ochkolar farqini 15 taga yetkazsa, shuningdek bir tomon yengilganini tan olsa (murabbiyi arqonga sochiqtashlasa), referi tomonidan chetlatilsa, zarb ta'sirida tanasining jarohatlangan joyidan qon oqishi kamaymasa, tibbiyot xodimi xulosasiga

ko'ra kurash muddatidan oddin to'xtatiladi va ikkinchi tomon g'olib sanaladi.

Xalqaro boks musobaqalari 12 vazn 48, 51, 54, 57, 60, 63,5, 67, 71, 75, 81, 91 kg gacha va 91 kg dan yuqori toifalarni tashkil etiladi. Asosiy musobaqalarga 18 yoshga to'lganlar qo'yiladi. 16—17 va 14—15 yoshlilar o'rtasida ham musobaqalar uyushtiriladi. Shuningdek, ayrim federatsiyalar boksni ommalashtirish maqsadida o'spirinlar o'rtasida 12 tadan ko'proq vazn toifasida ham musobaqalar o'tkazishadi. O'zbekistonda zamonaviy boks 20-asrning 20- yillaridan ommalashdi. Ilk Boks musobaqasi 1922 yil Toshkentdagi "Fortuna" sport jamiyatida o'tkazilgan. Mamlakatda 4 olimpiya o'rinbosarlari bilim yurti va o'nlab bolalar o'smirlar sport maktabida yoshlarga boks sirlari o'rgatilmogda. 20 dan ziyod zamonaviy boks zallari shug'ullanuvchilar ixtiyorida. Boks milliy terma jamoasi 1999-yil jahon chempionatida faxrli 3-o'rinni egalladi. O'zbekistonning R.Risqiyev, N.Anfimov, G.Ilyosov, M.Abdullayev, O'.Xaydarov, R. Chagayev, T. To'lyakov, L. Zokirov, N. Otayev, T.Turg'unov, H. Ahmedov, K. To'laganov, R. Saidov, S. Mixaylov, D. Yorbekov, D.Avezboyev kabi bokschilari katta yutuklarga erishgan.

Jahon miqyosidagi professional bokschilar o'rtasida to'rtta yo'nalish bo'yicha musobaqalar o'tkazilib kelinadi. Ularni jahon boks kengashi (WBC), jahon boks assotsiatsiyasi (WBA), xalqaro boks federatsiyasi (IBF) va jahon boks tashkiloti (WBO) uyushtiradi. Professional boksda qo'lqoplar birmuncha yengil — taxminan 227 g ya'ni 8 unsiya, raundlar soni 6, 8, 10, 12 ta bo'ladi. Har bir raund 3 daqiqadan. Musobaqalar 17 vazn toifasida tashkil etiladi. U. Pep, S. Liston, Muhammad Ali, J.

Formen, Mayk Tayson, E. Xolifild, L. Lyuis kabi professional bokschilarning nomlari juda ham mashhur. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ham ilk professional bokschilar yetishib chiqdi. Toshkentlik bokschi Artur Grigoryan o'z vazn toifasida 13 marta jahon chempioni bo'lgan. Zamonaviy boksning qadimgi shakli — Minoy kurashi. Knoss, Krit. Mushtumli kurashni tasvirlovchi suratlar va hujjatlar tarixi eramizdan avvalgi 3-ming yillikka borib taqaladi. Iroqda mushtli kurash haqida eslatuvchi 7 ming yil yoshli tosh lavha topilgani haqida iddao ham mavjud. Qo'lqopli janglar haqida hikoya qiluvchi eng qadimiy manbalar Minoy Kritida topilgan (eramizdan avvalgi 1500-yil).^[2]

Qadimgi Yunonistonda bunday janglar *pigme*, deb atalgan va EA 688-yilda Olimpiya O'yinlariga kiritilgan. Ishtirokchilar charm qo'lqop kiyib kurashishgan. Qadimgi Rimda gladiatorlar qilichbozlikdan tashqari shunday mushtumli janglarda ham qatnashishardi. Keyinchalik bu kurash Rim oqsuyaklari orasida ham tarqalib ketdi, biroq imperator Oktavian Avgust bunga chek qo'ydi. Ancha vaqt o'tib, eramizning 500-yilida bu kurash Buyuk Teodorix tomonidan diniy sabablarga ko'ra taqiqlandi, lekin bu taqiq katta ta'sir ko'rsatmadi. Zamonaviy boks XVIII asrda shakllana boshladi. XX asrda xalqaro boks tashkilotlari (WBA, WBO, IBF, WBC) tuzildi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining —Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida|| giQonuni. Toshkent, 5 sentabr 2015 yil. 174 – son Xalq so'zi gazetasi.
2. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi.Boks. 2005-yil